

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Ірина МАЛИЦЬКА,

Інститут цифровізації освіти НАПН України,
м.Київ, Україна

Штучний інтелект (ШІ) став одним із ключових напрямів цифрової трансформації освіти у Великій Британії. Після активного розвитку генеративних моделей, таких як ChatGPT, Microsoft Copilot та Gemini, британська система освіти почала активно інтегрувати ШІ-технології у навчальний процес, оцінювання та адміністративну діяльність освітніх установ. Міністерство освіти Великої Британії розглядає ШІ як інструмент, що може підвищити ефективність навчання та зменшити навантаження на педагогів (Department for Education [DfE], 2025).

Водночас широке використання штучного інтелекту породжує низку етичних, правових і педагогічних проблем. Серед них – захист персональних даних, академічна доброчесність, достовірність інформації та ризик надмірної залежності учнів від автоматизованих систем. Саме тому на цей час активно формується нормативна база для безпечного використання ШІ в системі освіти Великої Британії, зокрема у школах.

Основним документом, який регулює використання ШІ в освіті, є «Generative Artificial Intelligence (AI) in Education», підготовлений Міністерством освіти Великої Британії (DfE, 2025). У документі визначаються ключові принципи використання генеративного штучного інтелекту в освітніх установах.

Уряд Великої Британії наголошує, що ШІ не повинен замінювати вчителя, а має використовуватися як допоміжний інструмент. Вчителі залишаються відповідальними за якість навчального процесу та перевірку інформації, створеної ШІ-системами (DfE, 2025). Крім цього у документі зазначені положення щодо дотримання правил захисту персональних даних, контролю достовірності результатів роботи ШІ, підтримки академічної доброчесності, а також розвитку цифрової грамотності учнів та професійного навчання педагогів роботі з ШІ.

На сьогодні основна увага сфокусована на безпечному використанню ШІ-інструментів в освітньому процесі. У 2025 році уряд Великої Британії представив стандарти безпеки ШІ-продуктів, документ «Generative AI: Product Safety Standards» (DfE, 2025b). У ньому визначено вимоги до ШІ-систем, які використовуються в освіті, а саме: захист персональних даних учнів, прозорість алгоритмів, вікові обмеження, захист від шкідливого або маніпулятивного контенту та обов'язковий контроль людини над рішеннями ШІ. Документ підкреслює важливість принципу «human-in-the-loop», тобто необхідності постійного контролю людини за роботою ШІ-систем (DfE, 2025b).

Значний вплив на британську політику у сфері ШІ-освіти мають рекомендації UNESCO, яка наголошує на необхідності впровадження людиноцентричного підходу до використання генеративного ШІ (UNESCO, 2023a) і рекомендує

обмежувати його використання дітьми молодше 13 років, натомість розвивати цифрову грамотність і навчати педагогів етичному використанню ШІ, а також забезпечувати прозорість алгоритмів (UNESCO, 2023b).

Основні напрями використання ШІ у британських школах стосуються перш за все автоматизації поточної роботи вчителя. Вчителі використовують ШІ-інструменти частіше для створення планів уроків, генерації тестів, перевірки письмових робіт, написання звітів або формування індивідуальних рекомендацій для учнів. Міністерство освіти Великої Британії зазначає, що таким чином ШІ допомагає вчителям скорочувати адміністративне навантаження та більше часу приділяти навчальному процесу (DfE, 2025).

Крім цього зазначається, що ШІ-системи можуть аналізувати рівень знань учня, оцінювати швидкість засвоєння матеріалу або знаходити типові помилки під час навчання, а також виявляти інтереси та навчальні потреби учня, що своєю чергою дозволяє адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб кожного учня. На основі таких даних вчитель має можливість підвищити ефективність навчання, створювати персоналізовані завдання та рекомендації.

У школах Великої Британії ШІ-інструменти використовуються здебільшого для аналізу навчальних результатів учнів, виявлення та вирішування освітніх проблем з метою підвищення якості навчального процесу та формування індивідуальних траєкторій навчання.

Найпоширенішими ШІ-інструментами у школах Великої Британії можна зазначити такі як:

- **ChatGPT**, який є одним із найпопулярніших у британських школах. Його використовують для генерації навчальних матеріалів, пояснення складних тем, створення тестів, допомоги у написанні текстів. Водночас поступово впроваджуються правила щодо допустимого використання ChatGPT учнями через ризики академічного шахрайства.
- **Microsoft Copilot**, який інтегрується в Microsoft 365 та використовується для автоматичного створення презентацій, аналізу текстів, організації документів або підготовки навчальних матеріалів. Крім цього інструмент допомагає вчителям автоматизувати адміністративні процеси.
- **Google Gemini** використовується в межах Google Workspace for Education для генерування текстів, створення навчальних вправ, узагальнення інформації та автоматизації підготовки уроків.
- **Grammarly** – широко використовується учнями та вчителями для перевірки граматики й стилю англійської мови. Сервіс допомагає покращувати письмові навички та якість академічних робіт.
- **Oak National Academy AI Tools** – британська освітня платформа Oak National Academy розробила ШІ-помічник Aila, який використовується для створення планів уроків та навчальних матеріалів. Розробники наголошують на високих стандартах безпеки та контролі контенту людиною (Clark et al., 2025).

У міжнародних дослідженнях експертами були визначені основні переваги використання ШІ в освіті як-от: зменшення навантаження на вчителів; персоналізація навчання; підвищення доступності освіти; автоматизація оцінювання та швидкий доступ до навчальної інформації. Крім цього дослідження демонструють значне підвищення ефективності роботи педагогів та покращення результатів навчання учнів з використанням ШІ (World Economic Forum, 2023).

Попри численні переваги, використання ШІ у школах, як зазначають експерти, існують суттєві ризики щодо його використання. Академічне шахрайство, залежність учнів від ШІ-підказок, зниження критичного мислення, помилки ШІ-систем, а також порушення конфіденційності даних стають предметом активних наукових досліджень і дискусій у сфері сучасної освіти. Крім того експерти висловлюють побоювання, що поширення генеративного ШІ може вимагати реформування традиційної системи оцінювання GCSE у Великій Британії (The Guardian, 2025).

Велика Британія є одним із лідерів у сфері впровадження штучного інтелекту в освіту. Державна політика спрямована на безпечне, етичне та ефективне використання ШІ-технологій у школах. Найбільш активно ШІ використовується для автоматизації роботи вчителів, персоналізації навчання та підтримки інклюзивної освіти. Разом із тим британська система освіти стикається з викликами, пов'язаними з академічною доброчесністю, захистом даних та впливом ШІ на навчальні навички учнів. Тому подальший розвиток нормативної бази та підготовка педагогів залишаються важливими умовами успішної інтеграції штучного інтелекту в освітній процес.

Ключові слова: Велика Британія, середня освіта, цифрова трансформація освіти, штучний інтелект.

Список використаних джерел

- Clark, H.-B., Benton, L., Searle, E., Dowland, M., Gregory, M., Gayne, W., & Roberts, J. (2025). *Building effective safety guardrails in AI education tools*. arXiv. <https://arxiv.org/abs/2508.05360>
- Department for Education. (2025). *Generative artificial intelligence (AI) in education*. GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/publications/generative-artificial-intelligence-in-education>
- Department for Education. (2025b). *Generative AI: Product safety standards*. GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/publications/generative-ai-product-safety-standards>
- The Guardian. (2025). *A-levels and GCSEs need overhaul to keep pace with generative AI, experts say*. <https://www.theguardian.com/education/2025/aug/22/a-levels-and-gcses-need-overhaul-to-keep-pace-with-generative-ai-experts-say>
- UNESCO. (2023a). *Guidance for generative AI in education and research*. UNESCO Publishing. <https://www.unesco.org/en/digital-education/ai-future-learning/guidance>
- World Economic Forum. (2023). *Generative AI has disrupted education. Here's how it can be used for good*. <https://www.weforum.org/stories/2023/09/generative-ai-education-unesco/>